

Person Perthnasol	Ymchwiliad	Dyddiad rhoi hysbysiad penderfynu	Canfyddiadau a dyfarniad y Comisiynydd
<u>Gweinidogion Cymru</u>	<p>CS1207 Derbyniais gŵyn gan aelod o'r cyhoedd ynghylch digwyddiad addysgol a drefnwyd gan Academi Seren ar gyfer disgyblion ysgol. (Mae Academi Seren yn gweithredu safonau Gweinidogion Cymru.) Cynhaliwyd y digwyddiad addysgol yn Saesneg yn unig, ac yr oedd yr holl adnoddau ar gyfer y sesiwn yn Saesneg yn unig hefyd. Ni chafodd y cwrs ei gynnig yn Gymraeg cyn ei gynnal yn Saesneg.</p>	05/08/2024	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Mae Safon 85 yn ei gwneud hi'n ofynnol ar Weinidogion Cymru sicrhau, pan fyddont yn cynnig cwrs addysg sy'n agored i'r cyhoedd ac wedi ei anelu'n benodol at bersonau sy'n 18 oed neu'n iau, y caiff y cwrs ei gynnig yn Gymraeg. Yn yr achos hwn, ni chynhaliwyd y cwrs addysg yn Gymraeg, na'i gynnig yn Gymraeg cyn ei ddarparu yn Saesneg. Dyfernir felly i Weinidogion Cymru fethu â chydymffurfio â Safon 85.</p> <p>Safon 85 – Methiant.</p> <p>Gweithredu Pellach</p> <ol style="list-style-type: none"> Rhaid i Weinidogion Cymru greu cynllun gweithredu a fydd yn dangos y camau y bwriedir eu cymryd i adfer cydymffurfiaeth lawn ac i fynd i'r afael â'r materion canlynol: <ul style="list-style-type: none"> Sut y mae Academi Seren yn bwriadu mynd ati i gynnig y cyrsiau i ddisgyblion yn y dyfodol; Adolygu trefniadau ar gyfer comisiynu sesiynau addysgol er mwyn sicrhau bod modd cynnal y sesiynau yn unol â gofyn y safon; Adolygu'r arweiniad a roddir i staff rhanbarthol er mwyn sicrhau eu bod yn ymwybodol o ofynion y safonau a'r disgwyliadau o ran cynnig cyrsiau yn Gymraeg; Amlygu pa gamau y gellir eu cymryd i wella darpariaeth Gymraeg ar draws y rhaglen weithgareddau. Rhaid i Weinidogion Cymru ddarparu tystiolaeth

ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau y cam gorfodi o fewn 2 fis o ddyddiad cyhoeddi'r dyfarniad terfynol.

CS1199 Derbyniais gŵyn gan aelod o'r cyhoedd ynglŷn a methiant honedig y Cyngor i ddarparu gwybodaeth am benderfyniadau Cabinet a'r Cyngor ar wefan Gymraeg y Cyngor.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Bu methiant gan y Cyngor i ddarparu gwybodaeth am agendau a chofnodion y Cyngor ar wefan Gymraeg y Cyngor yn groes i ofynion safon 41.

Yn groes i ofynion safon 52, nid oedd pob tudalen Gymraeg a wiriwyd yn gweithredu'n llawn. Hefyd, gwelwyd sawl achos o'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar y gwefannau hyn.

Ymhellach, nid oedd pob tudalen Saesneg a wiriwyd yn cynnwys dolen uniongyrchol oedd yn arwain at y dudalen Gymraeg gyfatebol. Roedd hyn yn enghraifft o fethiant gan yr Cyngor i gydymffurfio gyda gofynion safon 55.

Ar ochr Gymraeg y wefan, nid oedd y rhyngwyneb a dewislenni ar gael (yn Gymraeg) ar rai tudalennau a wiriwyd. O ganlyniad, fe fethodd yr Cyngor yn ogystal i gydymffurfio â safon 56.

Safon 41 – Methiant
Safon 52 – Methiant
Safon 55 – Methiant
Safon 56 – Methiant

Gweithredu Pellach

Safonau 41, 52, 55 a 56: Gofyniad i gymryd camau yn unol aq adran 77 Mesur y Gymraeg

Cyngor Dinas
Casnewydd

02/08/2024

1. Rhaid i'r Cyngor sicrhau fod cofnodion (gan gynnwys y Gofrestr Penderfyniadau) sy'n ymwneud â chyfarfodydd y Cabinet a'r Cyngor llawn yn cael ei llunio ac ar gael ar wefan y Cyngor yn Gymraeg.
2. Rhaid i'r Cyngor gynnal archwiliadau rheolaidd o'i wefan gwasanaethau democrataidd, gan gynnwys gwefan cyfarfodydd y Cyngor a'r cabinet er mwyn adnabod a chywiro unrhyw wallau ac anghysondebau rhwng y wefan Gymraeg a'r wefan Saesneg.
3. Rhaid i'r Cyngor adolygu ei brosesau rheoli cynnwys er mwyn sicrhau nad oes modd cyhoeddi neu ddiweddarau tudalen (Saesneg) ar y wefan Saesneg heb hefyd gyhoeddi neu ddiweddarau tudalen gyfatebol (Gymraeg) ar y wefan Gymraeg ar yr un pryd.
4. Rhaid i'r Cyngor ddatblygu (a rhannu gyda'r holl dimau perthnasol yn y sefydliad) protocolau a chanllawiau clir ar gyfer creu, cyfieithu a chyhoeddi cynnwys dwyieithog ar ei wefannau yn unol â gofynion y safonau.
5. Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1 i 4.

Amserlen: O fewn 6 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Cyngor Sir
Ddinbych

CS1197 a CS1206 Derbyniais gŵyn gan aelod o'r cyhoedd oedd yn honni bod tudalen Facebook Canolfan Hamdden Dinbych yn cynnwys hysbysebion/gwybodaeth uniaith Saesneg.

22/07/2024

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Gan fod y gŵyn a'r sylwadau yn taro ar faterion tebyg, penderfynais gynnal ymchwiliad ar y cyd i'r ddau achos. Y gofynion perthnasol dan sylw'r ymchwiliad yw safonau 58 a 52.

Rhestr termau sefydliadau dan sylw:

Ar wahân i hyn, derbyniais sylwadau gan aelod o'r cyhoedd am wefan Hamdden Sir Ddinbych Cyf (HSDd), oedd yn cynnwys amserlenni nofio uniaith Saesneg. Cysylltais â Chyngor Sir Ddinbych ddwywaith am y mater, ac er fy mod wedi cael cadarnhad gan Swyddog Iaith y Cyngor y byddai gwaith cywiro wedi'i gwblhau, roedd y gwallau yn parhau pan wiriwyd y wefan.

- Cyngor Sir Ddinbych – Perchennog Hamdden Sir Ddinbych Cyf.
- Hamdden Sir Ddinbych Cyf (HSDd) – Endid cyfreithiol annibynnol dan eiddo Cyngor Sir Ddinbych, sydd yn darparu gwasanaeth hamdden ar ran y Cyngor.
- Hamdden Dinbych – Canolfan Hamdden dan reolaeth HSDd

Safon 58 – Methiant

Safon 52 – Methiant

Gweithredu Pellach

Safon 58

1. Rhaid i'r Cyngor greu canllaw neu arweiniad i staff sydd yn gyfrifol am ei wefannau cymdeithasol am ofynion safonau'r Gymraeg (gan gynnwys safon 58), a'i ddsbarthu i'r staff perthnasol.
2. Rhaid i'r Cyngor fonitro sampl o 10 hysbysiad ar dudalen Facebook Canolfan Hamdden Dinbych o fewn cyfnod o dri mis, a chysylltu â Hamdden Sir Ddinbych Cyf os ydy'r Cyngor yn canfod unrhyw broblemau o gydymffurfio â safonau'r Gymraeg.

Safon 52

3. Rhaid i'r Cyngor sicrhau fod pob amserlen ar wefan Hamdden Sir Ddinbych Cyf ar gael yn Gymraeg (mae hyn yn cynnwys amserlenni nofio, amserlen aelodaeth iau, ac amserlen dosbarthiadau).
4. Rhaid i'r Cyngor fonitro sampl o 10 amserlen ddiwrnodol ar wefan Hamdden Sir Ddinbych Cyf (gall hyn gynnwys amserlenni nofio, amserlen aelodaeth iau, ac amserlen dosbarthiadau), o fewn cyfnod o drimis.

5. Rhaid i Gyngor Sir Ddinbych ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1-4.

CS1234 Derbyniais gwŷn gan aelod o'r cyhoedd oedd yn honni nad oedd ymgynghoriad ar gyllideb Cyngor Bro Morgannwg ar gyfer 2024-25 yn cynnwys unrhyw gyfeiriad at y Gymraeg, nac yn ceisio barn y cyhoedd am effeithiau posibl y penderfyniadau cyllideb dan ystyriaeth ar y Gymraeg.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Y gofynion perthnasol dan sylw'r ymchwiliad yw safonau 91, 92 a 93.

Fe ddangosodd yr ymchwiliad na fu ystyriaeth i effaith y penderfyniad polisi ar y Gymraeg, ac ni ofynnwyd cwestiynau i geisio barn y cyhoedd am effeithiau posib ar y Gymraeg. Dangosodd hyn fethiant i gydymffurfio gyda safon 91, 92, a 93. Er bod y Cyngor wedi bwriadu cynnal Asesiad Effaith Cydraddoldeb ar gyfer yr ymgynghoriad, a fyddai wedi cynnwys ystyriaeth o'r Gymraeg, nid oedd hyn yn dangos cydymffurfiaeth gyda gofynion y safonau.

Cyngor Bro
Morgannwg

11/07/2024

Safon 91, 92 a 93- Methiant

Gweithredu Pellach

1. Rhaid i'r Cyngor lunio canllaw (neu ychwanegu at ganllaw sydd eisoes yn bodoli) sydd yn egluro bod rhaid ystyried a cheisio barn y cyhoedd ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg o fewn dogfennau ymgynghori. Mae'n rhaid i'r canllaw nodi holl ofynion safonau 91, 92 a 93.
2. Rhaid i'r Cyngor gynnal hyfforddiant ar gyfer staff sydd yn gyfrifol am lunio dogfennau ymgynghori polisi cyllidebol. Mae'n rhaid i'r hyfforddiant godi ymwybyddiaeth y staff o holl ofynion safonau 91, 92, a 93.
3. Mae'n rhaid codi ymwybyddiaeth pob aelod o staff

sydd yn gyfrifol am lunio dogfennau ymgynghori o holl ofynion safonau 91, 92 a 93.

4. Rhaid i Gyngor Bro Morgannwg ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1-3.

Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi'r dyfarniad terfynol.

Gweinidogion
Cymru

CS1211 Derbyniais gŵyn gan aelod o'r cyhoedd ynghylch derbyn llythyr yn Saesneg yn unig gan Transport Investigations, cwmni sydd dan gontract i Drafnidiaeth Cymru. (Mae Trafnidiaeth Cymru yn gweithredu safonau Gweinidogion Cymru.) Roedd y llythyr ynghylch digwyddiad ar daith rheilffordd a gymerodd yr achwynydd ym Mai 2023. Roedd y llythyr yn rhoi cyfle i'r achwynydd ddarparu manylion pellach ynghylch y digwyddiad, ac yn ei chyfeirio at wefan Transport Investigations am ragor o wybodaeth. Mae gwefan Transport Investigations ar gael yn Saesneg yn unig, ac nid yw'r wybodaeth hon ar gael yn Gymraeg yn unman arall.

09/07/2024

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Mae Safon 5 yn ei gwneud hi'n ofynnol ar Weinidogion Cymru sicrhau bod fersiwn Gymraeg o ohebiaeth yn cael ei ddarparu pan anfonir gohebiaeth i berson ar eu rhan, a phan na wyddant a yw'r person yn dymuno cael gohebiaeth yn Gymraeg ai peidio. Gan na ddarparwyd fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth yn yr achos hwn, dyfernir i Weinidogion Cymru fethu â chydymffurfio â Safon 5.

Mae Safon 52 yn ei gwneud hi'n ofynnol ar Weinidogion Cymru sicrhau fod testun pob tudalen ar eu gwefan ar gael yn Gymraeg. Gan fod gwybodaeth sy'n berthnasol i gwsmeriaid Trafnidiaeth Cymru ar gael ar wefan Transport Investigations yn Saesneg yn unig, ac nad yw'r wybodaeth ar gael yn unman arall yn Gymraeg, dyfernir i Weinidogion Cymru fethu â chydymffurfio â Safon 52.

Safon 5 - Methiant

Safon 52 – Methiant

Gweithredu Pellach

Rhaid i Weinidogion Cymru baratoi cynllun gweithredu at y

diben o sicrhau eu bod yn cydymffurfio â gofynion Safon 5 a Safon 52. Rhaid i'r cynllun gweithredu fanylu ar y trafodaethau rhwng Trafnidiaeth Cymru a Transport Investigations a:

- disgrifio'r camau y byddant yn eu cymryd er mwyn cydymffurfio gyda gofynion Safon 5, a sicrhau bod unrhyw ohebiaeth sy'n cael ei hanfon ar eu rhan gan Transport Investigations yn cael ei hanfon yn Gymraeg;
- disgrifio'r camau y byddant yn eu cymryd er mwyn cydymffurfio gyda Safon 52, a sicrhau bod gwybodaeth sy'n berthnasol i gwsmeriaid Trafnidiaeth Cymru ar wefan Transport Investigations, ar gael yn Gymraeg, a bod y wybodaeth yr un mor rhwydd ei ganfod yn Gymraeg ag yn Saesneg;
- cynnwys amserlen ar gyfer cyflawni'r camau uchod.

Amserlen:

Rhaid i Weinidogion Cymru gyflwyno drafft cyntaf o'r cynllun gweithredu i'r Comisiynydd o fewn 2 fis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Cyngor
Bwrdeistref Sirol
Blaenau Gwent

CS1170 Derbyniwyd cwyn gan aelod o'r cyhoedd am ddiffyg defnydd Ymddiriedolaeth Hamdden Aneurin (yr Ymddiriedolaeth) o'r Gymraeg:
- ar ei wefannau
- ar ei gyfryngau cymdeithasol
- ar rai arwyddion mewn lleoliadau y mae'n eu rheoli.

04/06/2024

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Yn yr achos yma, nid oedd tudalennau Cymraeg ar y gwefannau canlynol, yn groes i ofynion safon 52:

- gwefan gorfforaethol yr Ymddiriedolaeth (www.aneurinleisure.org.uk)
- gwefan canolfannau a gwasanaethau hamdden BG Life (www.bglife.co.uk)
- gwefan Parc Bryn Bach (www.parcbrynbach.co.uk)
- gwefan Tŷ a Pharc Bedwellty (www.bedwelltyhouseandpark.com)

Mae'r Ymddiriedolaeth yn darparu gwasanaethau sy'n cael eu hyrwyddo gan y gwefannau a'r cyfryngau cymdeithasol hyn ar ran Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent (y Cyngor). Maent hefyd yn rheoli'r safle ble gosodwyd yr arwyddion ar ran y Cyngor. Mae dyletswydd ar y Cyngor felly i sicrhau fod y ddarpariaeth yma'n cydymffurfio â safonau'r Gymraeg.

Roedd cyfrifon cyfryngau cymdeithasol yr Ymddiriedolaeth yn cyhoeddi gwybodaeth a negeseuon yn Saesneg yn unig. Roedd hynny'n groes i ofynion safon 58.

Gosodwyd rhai arwyddion uniaith Saesneg ym Mharc Bryn Bach. Roedd hynny'n groes i ofynion safon 61.

Wrth i'r ymchwiliad fynd rhagddo, cyhoeddodd yr Ymddiriedolaeth fersiwn Gymraeg o wefan gorfforaethol yr Ymddiriedolaeth (www.aneurinleisure.org.uk) a gwefan BG Life (www.bglife.co.uk).

Fe wnaeth yr Ymddiriedolaeth hefyd godi arwyddion dwyieithog i gymryd lle yr arwyddion uniaith Saesneg, a chywiro'r testun Cymraeg gwallus ar yr arwyddion eraill. Gosodwyd camau gorfodi er mwyn sicrhau fod y Cyngor yn mynd i'r afael â'r methiannau eraill i gydymffurfio, ble nad oedd y Cyngor wedi gwneud hynny o'u gwirfodd.

Safon 52, 58 a 61 – Methiant

Safon 55 – Dim methiant

Gweithredu Pellach

Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i'r Cyngor gynnal adolygiad er mwyn sefydlu pa rai o'r canlynol mae Ymddiriedolaeth Aneurin yn darparu ar ei ran:

- Tudalennau a gwybodaeth a gyhoeddir ar ei wefannau
- Cyhoeddiadau ar ei gyfrifon cymdeithasol
- Arwyddion a arddangosir

Gofyniad i baratoi cynllun gweithredu yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg

2. Rhaid i'r Cyngor, ar sail canfyddiadau'r adolygiad, baratoi cynllun gweithredu at y diben o sicrhau cydymffurfiaeth â safonau 52, 58 a 61.

3. Rhaid i'r cynllun gweithredu gynnwys y wybodaeth ganlynol:

- Disgrifiad o'r camau y bydd y Cyngor yn eu cymryd i gydymffurfio â'r safonau
- Amserlen ar gyfer cyflawni'r camau y bydd y Cyngor yn eu cymryd i gydymffurfio â'r safonau. Ni ddylai'r amserlen fod yn fwy na 6 mis o ddyddiad cymeradwyo'r cynllun.
- Eglurhad o bwy fydd yn gyfrifol ac yn atebol am gymryd pob un o'r camau yn y cynllun.
- Sicrhau bod gan aelodau o'r Uwch Dim Rheoli rôl wrth graffu ar gynnydd.

Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi'r dyfarniad terfynol.

CS1213 Cwyn am ddiffyg gwasanaeth Cymraeg ar fwy nag un achlysur yn nerbynfa Llyfrgell Ganolog Caerdydd.

Cyngor
Caerdydd

04/06/2024

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Y gofyniad perthnasol i'r ymchwiliad yw safon 64. Mae'r Cyngor yn cadarnhau nad oes siaradwr Cymraeg yn gweithio ar dderbynfa'r llyfrgell bob amser, ac felly nid oes modd darparu gwasanaeth derbynfa yn Gymraeg bob amser. Mae hyn yn fethiant i gydymffurfio gyda safon 64. Mae'r Cyngor eisoes wedi rhoi camau ar waith i annog staff i ddysgu Cymraeg, ac mae cynllun recriwtio wedi ei baratoi ar gyfer y misoedd nesaf. O ganlyniad, nid wyf am gymryd camau pellach mewn perthynas â'r methiant.

Safon 64 – Methiant

			<p>Gweithredu Pellach <u>Safon 64</u> Dim gweithredu pellach o ganlyniad i gamau sydd eisoes ar waith gan y Cyngor i gywiro'r methiant.</p>
<p><u>Cyngor Dinas a Sir Abertawe</u></p>	<p>CS1209 Derbyniais gŵyn gan aelod o'r cyhoedd oedd yn honni ei bod wedi derbyn e-bost gan Theatr y Grand, Abertawe yn cynnwys dolen i arolwg yn y Gymraeg, oedd yn arwain at dudalen we Saesneg. Wedi hyn, cafodd yr arolwg ei dynnu o'r wefan, a gosodwyd neges uniaith Saesneg ar y dudalen yn rhoi gwybod fod y cyfnod ar gyfer ymateb i'r arolwg wedi dod i ben.</p>	<p>13/05/2024</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Y gofyniad perthnasol dan sylw'r ymchwiliad yw safon 50. Gan fod y Cyngor wedi cyflwyno tystiolaeth oedd yn cadarnhau bod fersiwn Gymraeg o'r arolwg wedi bod ar gael, ni fu methiant i gydymffurfio gyda safon 50. Er hyn, rwy'n annog y Cyngor i sicrhau ei fod yn datgan yn glir ar fersiwn Saesneg ffurflenni sydd at ddefnydd y cyhoedd, bod fersiwn Gymraeg hefyd ar gael.</p> <p>Safon 50 – Dim methiant</p>
<p><u>Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam</u></p>	<p>CS1195 Derbyniwyd cwyn gan yr achwynydd am y broses o gofrestru lle i blentyn mewn ysgol yn nalgylch y Cyngor oedd yn cynnwys nifer o wallau wrth gyflwyno'r cais ar wefan a ffurflen gofrestru electroneg Cymraeg y Cyngor.</p> <p>Yn benodol, roedd yr achwynydd yn nodi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nad oedd gwefan y Cyngor a'r broses ymgeisio ar gyfer cofrestru plentyn mewn ysgol ar gael yn gwbl 	<p>10/05/2024</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Yn yr achos yma, mae'r wefan, y dewislenni a'r cwmp lenni ar ffurflen gais am le mewn ysgol ar wefan y Cyngor yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol ac yn groes i ofynion safon 52. Mae'r wefan a'r broses ymgeisio am le mewn ysgol o fewn dalgylch y Cyngor yn groes i ofynion safon 56. Yn ogystal, mae'r gohebiaeth dderbyniodd yr achwynydd yn cadarnhau lle i'w phlentyn, er cwblhau'r ffurflen yn Gymraeg, yn uniaith Saesneg ac yn groes i ofynion safon 4.</p> <p>Safon 4- Methiant Safon 50 a 50B- Methiant</p>

Gymraeg, er bod dewis ysgolion Cymraeg yn opsiwn;

- Derbyniodd gadarnhad o gofrestriad ei phlentyn mewn ysgol cyfrwng Cymraeg yn Saesneg yn unig;
- Roedd cyfeiriad cartref yr achwynydd yn ymddangos ar gwmp lenni uniaith Saesneg, heb opsiwn Cymraeg; a
- Bod y Cyngor ond wedi cyflwyno gohebiaeth safonol yn Saesneg yn unig heb unrhyw ohebiaeth Cymraeg, er i'r achwynydd gyflwyno'r cais yn Gymraeg ar wefan y Cyngor.

Safon 52 a 56- Methiant

Gweithredu Pellach

Safon 4

1. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam godi ymwybyddiaeth staff o'r angen i anfon gohebiaeth at fwy nag un person yn ddwyieithog ar bob achlysur.

Safon 50 a 50B

2. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wirio ei holl e-ffurflenni i sicrhau bod pob ffurflen ar gael yn Gymraeg ac nad yw'r ffurflenni'n trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 52 a 56

3. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gymryd camau i sicrhau bod gwasanaethau ar-lein y Cyngor yn cael ei gyhoeddi ar ei wefan yn Gymraeg ac yn Saesneg, gan gynnwys cwmp lenni a phenawdau ar adrannau o wefan y Cyngor ac unrhyw ffurflenni ar-lein defnyddir gan y Cyngor.

Holl Safonau

Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gynnal adolygiad o'i drefniadau a'i gweithdrefnau a'r modd y mae yn gwirio a phrawf ddarllen gwefannau, ffurflenni ar-lein ac unrhyw broses gofrestru gan sicrhau cywirdeb a chysondeb yn y fersiwn Gymraeg a'r Fersiwn Saesneg o'r un ddogfen.

Yn dilyn cynnal yr adolygiad, rwy'n ei gwneud yn ofynnol ar Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam baratoi papur canfyddiadau a chynnwys adran am y gwersi a ddysgwyd

			<p>wrth gynnal yr adolygiad a pha newidiadau sydd angen i'w cyflwyno i weithdrefnau'r Cyngor wrth baratoi a gwirio cyhoeddiadau a chwmp lenni ar wefan y Cyngor. Rhaid hefyd cynhyrchu cyngor ymarferol yn egluro wrth staff sut i gynllunio a gweithredu'n Gymraeg wrth ddarparu gwasanaethau o'r fath i'r cyhoedd</p>
<u>Cyngor Sir Gâr</u>	<p>CS1172 Derbyniais gŵyn yn honni bod marciau ffordd newydd yn y Sir yn cynnwys testun Saesneg yn unig. Y testun dan sylw oedd 'Town Centre', 'East' a 'West'.</p>	19/04/2024	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Roedd hyn yn creu amheuaeth o fethiant i gydymffurfio gyda safon 61. Mae cyfieithiad safonol i 'Town Centre' wedi ei bennu yng nghanllawiau Llywodraeth Cymru. Drwy beidio defnyddio'r cyfieithiad hwnnw, mae'r Cyngor wedi methu cydymffurfio gyda safon 61. Nid oes fersiwn Gymraeg o 'East' a 'West' yn y canllawiau, ac felly nid oes gan y Cyngor hawl i ddefnyddio 'Gorllewin' a 'Dwyrain'. Mae hyn oherwydd byddai hynny yn groes i'r Ddeddfwriaeth berthnasol, ac felly mae'r Cyngor wedi ei eithrio o ofynion y safon yn unol â pharagraff 25 o Ran 3 Atodlen 1 o Reoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015.</p> <p>Safon 61 – Methiant (Dim gweithredu pellach).</p>
<u>Cyngor Sir Gâr</u>	<p>CS1201 Mae'r achwynydd yn honni bod hysbysiad cofrestru etholiadol Cymraeg anfonwyd gan Gyngor Sir Gaerfyrddin yn cynnwys cyfeiriad Saesneg i'w gartref. Darparwyd sgrin-lun o'r hysbysiad dan sylw oedd yn cadarnhau hyn.</p>	12/04/2024	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Y gofynion perthnasol dan sylw'r ymchwiliad yw safonau 4 a 6. Yn dilyn derbyn tystiolaeth gan y Cyngor, mae'r ohebiaeth dan sylw yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol am nad yw cyfeiriad yr achwynydd wedi ei nodi yn Gymraeg, a hynny er gwaetha'r ffaith bod stryd cartref yr achwynydd wedi ei gofrestru yn Gymraeg gan y Cyngor. Mae hyn yn groes i ofynion safon 6.</p>

Gan ystyried tystiolaeth y Cyngor, ymddengys mai problem gyda'r cyfeiriadau post a ddefnyddir gan ddarparwyr meddalwedd y Cyngor sydd wrth wraidd yr hyn o fewn cwyn yr achwynydd. Mae hyn tu hwnt i reolaeth y Cyngor.

O ganlyniad, er canfod methiant, ni byddaf yn gweithredu ymhellach nac yn gosod camau gorfodi ar y Cyngor. Byddaf yn gofyn i fy swyddogion gysylltu gyda chwmni meddalwedd IDOX a'r Post Brenhinol am eu hymateb i'r canfyddiadau yma ac i ystyried datrysiad i'r sefyllfa fydd yn sicrhau cydymffurfiaeth y Cyngor â Safonau'r Gymraeg. Rwyf hefyd yn argymhell bod fy swyddogion yn cynnal ymarferiad i gasglu gwybodaeth gan holl awdurdodau lleol Cymru am eu trefniadau cyfredol wrth baratoi gohebiaeth cofrestru etholiadol er mwyn deall sut mae'r awdurdodau lleol yn creu gohebiaeth cofrestru etholiadol yn unol â Safonau'r Gymraeg.

Safon 4 – Methiant
Safon 6 – Dim methiant

Cyngor Sir y
Fflint

CS1202 Derbyniais gŵyn gan aelod o'r cyhoedd oedd yn honni fod enwau Cymraeg wardiau etholiadol wedi eu camsillafu ar wefan y Cyngor, a thestun uniaith Saesneg yn ymddangos ar dudalennau oedd yn rhoi gwybodaeth am gynghorwyr y Cyngor. Dyma'r ail dro i'r achwynydd gyflwyno cwyn am y mater yma. Penderfynwyd peidio ymchwilio i'r gŵyn gyntaf yn dilyn

11/04/2024

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Y gofyniad perthnasol dan sylw'r ymchwiliad yw safon 52. Yn yr achos hwn, mae'r dudalen dan sylw ar wefan y Cyngor wedi trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg am y rhesymau nododd yr achwynydd yn y gŵyn, a hynny'n groes i ofynion safon 52.

Safon 52 – Methiant

Gweithredu Pellach

ymrwymiadau gan y Cyngor i fynd i'r afael â'r mater.

1. Rhaid i Gyngor Sir y Fflint wirio cywirdeb sillafiad enw pob ward etholiadol y Sir ar ei wefan.
2. Rhaid i'r Cyngor ddsbarthu ei becyn cymorth ar gyfer datblygwyr meddalwedd dwyieithog i bob aelod o staff perthnasol unwaith eto, gan dynnu sylw penodol staff at y gofyniad i sicrhau dylai "ansawdd ieithyddol fod ar yr un lefel ar gyfer y ddwy iaith" (cymal 1.3 y pecyn).
3. Rhaid i'r Cyngor fonitro sampl o 10 dudalen ar ei wefan o fewn blwyddyn, i wirio bod y cynnwys Cymraeg yn gywir yn unol â gofynion safon 52.
4. Rhaid i Gyngor Sir y Fflint ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1-3.

Cyngor Sir
Powys

CS1171 Mae dwy elfen i'r gŵyn hon. Yn gyntaf, honnai'r achwynydd bod cyhoeddiadau uniaith Saesneg ar system annerch gyhoeddus bws Traws Cymru o'r Drenewydd i Gaerdydd ar 05/07/2023, yn ogystal â cyhoeddiadau ble roedd y Gymraeg yn dilyn y Saesneg ar y system annerch gyhoeddus. Yn ail, honnai'r achwynydd bod y Gymraeg yn dilyn y Saesneg ar sgrin ddigidol y gwasanaeth bws o'r Drenewydd i Gaerdydd.

10/04/2024

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Y gofynion perthnasol dan sylw'r ymchwiliad yw Safonau 87, 61 a 62. Yn yr achos hon, mae'r Gymraeg wedi cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yng nghyhoeddiadau system annerch gyhoeddus y gwasanaeth bws rhwng y Drenewydd a Chaerdydd, a hynny'n groes i ofynion safon 87. Hefyd, fe driniwyd y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg o achos Cymraeg gwallus ar sgriniau ddigidol y gwasanaeth bws, yn groes i ofynion safon 61. Nid oedd methiant fodd bynnag i gydymffurfio â safon 62 gan fod y testun sy'n cael ei arddangos yn ymddangos yn gylchol.

Safon 87 – Methiant

Safon 61 – Methiant

Safon 62 – Dim methiant

Gweithredu Pellach

Safon 87

1. Rhaid i Gyngor Sir Powys greu canllaw neu arweiniad i'w staff a contractwyr gwasanaeth bws sydd yn egluro gofynion safonau 87 mewn perthynas â chyhoeddiadau system annerch gyhoeddus, a thynnu sylw y staff a contractwyr perthnasol at y ddogfen honno
2. Rhaid i'r Cyngor greu gweithdrefn wirio ar gyfer arsylwi cydymffurfiaeth y gwasanaeth bws gyda gofynion safonau'r Gymraeg, gan gynnwys safonau 87 a 61.
3. Rhaid i'r Cyngor wirio cywirdeb enwau sampl o bymtheg aros-fan sydd yn cael eu dangos ar sgriniau ddigidol y gwasanaeth bws T4, o fewn cyfnod o 3 mis. Mae hyn yn berthnasol i aros-fannau ar y gwasanaeth T4 sydd yn disgyn dan gyfrifoldeb y Cyngor yn unig.

Safon 61

4. Rhaid i'r Cyngor wirio cywirdeb enwau Cymraeg pob aros-fan bws ar wasanaeth bws T4 o fewn cyfnod o dair mis, a chywiro unrhyw enwau anghywir sydd yn cael eu canfod. Mae hyn yn berthnasol i aros-fannau ar y gwasanaeth T4 sydd yn disgyn dan gyfrifoldeb y Cyngor yn unig.